

NOVA GORICA • Oktober je mesec ozaveščanja o ženskem zdravju in o ženskih rakih

Goriška še vedno z nadpovprečno pojavnostjo raka dojk v državi

Čeprav ženske na Goriškem dosegajo najvišjo pričakovano življenjsko dobo v državi – ta znaša več kot 85 let –, pa ima Goriška tudi že tradicionalno nadpovprečno pojavnost raka dojk glede na slovensko povprečje. Kar 80 odstotkov raka dojk na tem delu Primorske beležijo pri ženskah, ki so starejše od 50 let, a zbolevalo tudi mlade in tudi pri njih se pojavnost tega raka viša.

• **KATJA ŽELJAN**

Po podatkih Registra raka je leta 2023 za rakom dojk v Sloveniji zbolelo 1447 ljudi – 1429 žensk in 18 moških. Zaradi bolezni je umrlo 435 žensk in trije moški. Umrljivost se sicer postopoma zmanjšuje, predvsem zaradi odkrivanja manjših tumorjev in napredka pri zdravljenju. A kot priznava dr. **Alenka Zavrtanik Čelan**, predstojnica ginekološko-porodniške službe v šempetrski bolnišnici, število obolelih za rakom dojk narašča tako po

svetu in Sloveniji kot tudi na Goriškem, in sicer za od ene ga do dveh odstotkov v petletnem obdobju.

Dober odziv na programa DORA in ZORA

Kot poudarja Zavrtanik Čelan, v šempetrski bolnišnici delujeta ambulantna za bolezni dojk in odsek za bolezni dojk, kjer zdravijo rakave in nerakave bolezni dojk. "Imamo tudi odlično organizirano onkološko ambulantno, kjer je zagotovljeno sistemsko zdravljenje

Z leve: Gaja Vudrag, Alenka Zavrtanik Čelan, Marko Vudrag in Miha Kramli

žensk tako s kemoterapijo kot biološkimi zdravili in s hormonsko terapijo," poudarja. Dodaja še, da zaradi tega k njim prihajajo tudi pacientke z drugih območij Slovenije. Kot specifikum Goriške izpostavlja še dobro organizirano mrežo ginekologov, tako da ženske tu nimajo težav dobiti izbranega ginekologa.

"Ženske na Goriškem se tudi odlično odzivajo na program DORA, ki je namenjen zgodnjemu odkrivanju raka dojk z mamografijo," še poudarja zavrtanik Čelan. Zadovoljni so tudi z odzivom na program ZORA za zgodnje odkrivanje predrakavih sprememb materničnega vratu, pomemben del preventive pa je seveda cepljenje mladih proti HPV. Že nekaj let v tem delu države tako beležijo zelo nizko incidenco raka na materničnem vratu.

V rožnatem oktobru, mednarodnem mesecu ozavešča-

nja o raku dojk, ki opozarja predvsem na pomen zgodnjega odkrivanja bolezni in odzivanja na vabila v presejalni program DORA, se tovrstni pozivi vrstijo tudi na Goriškem. "Pri raku je ključno, da ga dovolj zgodaj odkrijemo. Kjer je dostopnost do zgodnjega odkrivanja te bolezni slabša, bomo imeli problem tudi z raki, ki so sicer ozdravljivi," opozarja dr. **Marko**

Vudrag, predsednik goriškega društva ko-RAK.

Kemične odvisnosti v porastu, nevarne sintetične droge

Ker 10. oktobra obeležujemo tudi svetovni dan duševnega zdravja, v novogoriškem Centru za zdravljenje zasvojenosti poudarjajo, da so tako kemične kot nekemične oblike zasvoje-

nosti še vedno v porastu. "Na področju kemičnih zasvojenosti moramo izpostaviti nove sintetične droge. To so droge, ki jih ni treba niti zaužiti, pa se lahko predoziraš. O tem bi morali veliko več govoriti, premalo je tudi preventive," je prepričan **Miha Kramli**, vodja omenjenega centra.

Po njegovih besedah so na Goriškem sicer v ospredju nekemične zasvojenosti – te predstavljajo okrog 60 odstotkov vseh obravnav v novogoriškem Centru za zdravljenje zasvojenosti –, kar pa še zdaleč ne pomeni, da je kemičnih zasvojenosti manj. "Kemični zasvojenosti zaradi novih vrst drog ne poiščejo pomoči, saj za sintetične droge nimamo nadomestkov. Poleg tega te nove vrste drog delujejo zelo kratek čas. Zato se bomo kemičnim odvisnostim morali veliko bolj intenzivneje posvečati, kot smo se jim doslej," ocenjuje Kramli. •

Tek in hoja za upanje v podporo boju proti raku na dojki

Ne samo poslušati, ampak tudi slišati

V ŠENT-u, Slovenskem združenju za duševno zdravje, ob svetovnem dnevu duševnega zdravja izpostavljajo nujnost, da ljudi s težavami v duševnem zdravju ne samo poslušamo, ampak tudi slišimo. "Njihove izkušnje niso samo njihove zgodbe, temveč pomemben vir znanja, s katerim dopolnimo strokovno znanje, izboljšamo storitve, nudimo večjo podporo in obogatimo način obravnave," opozarjajo. Z različnimi dejavnostmi bodo opozorili na pomen duševnega zdravja in destigmatizacijo, predvsem pa želijo vzpodbuditi okolje in skupnost, da odpre iskren pogovor o duševnem zdravju, brez zadržkov in predsodkov.

NOVA GORICA • Dan, ko lahko širša javnost na zanimiv način spozna Univerzo v Novi Gorici

Univerza se je predstavila s Transverzalo znanosti in umetnosti

Univerza v Novi Gorici s šestimi fakultetami in Akademijo umetnosti je ob začetku študijskega leta včeraj pripravila tradicionalni dan univerze, namenjen predstavitvi pedagoškega, raziskovalnega in umetniškega dela ter znanosti nasploh širši javnosti.

Slabo vreme jim je tokrat sicer prekrizalo načrte, zato so morali prireditve, ki so jo letos popimenovali Transverzala znanosti in umetnosti iz središča Nove Gorice preseliti v EPICenter. Že tradicionalni dogodek je sicer, kot je povedal rektor univerze dr. **Boštjan Golob** namenjena predvsem širši lokalni skupnosti, da se zave, da ima v svojem okolju tudi univerzo, ki je v dobri kondiciji in ponuja številna znanja, hkrati pa je dogodek priložnost, da predstavijo znanost, ki je "zanimiva, uporabna in nenazadnje tudi zabavna."

Raziskovalci, profesorji in študentje so po uvodnem nagovoru rektorja in novogoriškega župana **Sama Turela** ob stojnicah na Trasverzali znanja predstavili študijske programe, znanstveno razvojne in umetniške dosežke, ki so zanimivi tudi za širšo publiko. Obiskovalcem so bile na voljo tudi informacije o priložnostih, ki jih mladim ponuja mednarodno univerzitetno zavezištvstvo Across, od blizu so si lahko ogledali zanimive eksperimente in sodelovali v delavnicah in kvizih.

Dogajanje se je nadaljevalo s serijo kratkih in zanimivih

Dan univerze Transverzala znanja

predavanj raziskovalcev UNG, med drugim o glivičnih okužbah, kraškem svetu, energetski učinkovitosti, onesnaženju zraka, razvoju sladoleđov in kulturni zgodovini ter s projekcijami dvanaajstih nagraje-

nih kratkih filmov, ki so jih v zadnjih letih ustvarili študenti Akademije umetnosti UNG.

Univerza je tudi z včerajšnjo prireditvijo potrdila usmeritev v to, da se bo v prihodnje s svojimi študijskimi programi raz-

vijala predvsem v Novi Gorici, kjerv sodelovanju z mestno občino v prostor ob EPICu umešča tudi univerzitetni kampus, medtem ko bo raziskavami in inovacijami še vedno prisotna tudi v Ajdovščini in Vipavi. • **AT**

Na kratko

Spominski dan p. Stanislava Škrabca

NOVA GORICA • Frančiškanski samostan Kostanjevica, Slavistično društvo Nova Gorica in Šolski center Nova Gorica prirejajo to nedeljo 3. spominski dan p. Stanislava Škrabca. Ob 18. uri bo v cerkvi Gospodovega oznanjenja Mariji na Kostanjevici maša, priredil bo p. Edvard Kovač, ob 19. uri bo koncert ženske vokalne skupine Adrija iz Barkovelj, vokalne skupine Biospev (Biotehniška šola, Šempeter) in ženskega pevskega zbora Spevnice (ŠCNG). •

Pohod po Gregorčičevi poti

RENČE • Društvo Kul-Tu-Ra renče in KS Gradišče nad Prvačino ob 120-letnici smrti Simona Gregorčiča danes prireja tradicionalni Pohod po Gregorčičevi poti. Zbiranje bo ob 17.30 pred zdravstvenim domom v Renčah. Ob 19. bo v kulturnem domu na Gradišču kulturna prireditev, posvečena spominu, poeziji in domači besedi. •